www.pertwk.com

پێشەکی:

هێنریک ئیبسن یەکێکە لەنووسەرە هەرە دیارەکانی بواری شانۆ، کەبەرەگەز نەرویجی‌یەو لەسەدەی نۆزدەدا ژیاوە. ئیبسن لەبواری نووسیندا ڕێبازێکی تایبەت بەخۆی هەبووە کەبەجۆرێک توانیوویەتی لەمێژووی شانۆی جیهانیدا ئاراستەی تایبەتی خۆی لەئاراستە دیارەکانی تری ئەو بوار جیا بکاتەوە. زاراوەی شانۆی ئیبسنی لەمێژووی شانۆی جیهانیدا جێگای خۆی هەیە کەئەویش چ لەڕووی بنیادی نووسین‌و چ لەڕووی جیهانبینییەوە لەئەزموون‌و ڕێبازە دیارەکانی تری جیا دەکاتەوە. شانۆی ئیبسنی بووەتە ڕێبازێک کەدوای ئیبسن خۆیشی وەکو ڕێبازێکی دیاری بواری شانۆ ماوەتەوەو نووسەرانێکی زۆر کەوتوونەتە ژێر کاریگەری ئیبسن‌و بەهەمان شێوازی ئەو نووسیویانە.

شانۆی ئیبسن بەگشتی بەشانۆی کۆمەڵایەتی ناو دەبرێت لەو روانگەیەوە کەلەئاستێکی قوڵدا لەکێشە کۆمەڵایەتی‌و خێزانیەکان دەدوێت‌و هەمیشە وەها مامەڵە لەگەڵ مرۆڤ دەکات کەگەورەترین‌و بەبەهاترین سەرمایەیەو لەهەمان کاتدا ئاڵۆزترین بوونەوەریشە کەلەناو خۆیدا چەندین گرێی ئاڵۆزو چەندین کێشەی دوور لەچارەسەرکردنی هەڵگرتووە.

هەروەک شانۆی ئیبسن بەقووڵی لەدامەزراوی خێزان دەدوێت‌و زیاتر پێی وایە ئەو دامەزراوە دامەزراوێکی زۆرەملێیەو لەبری ئەوەی لەسەر بنەمای خۆشەویستی‌و تێگەیشتن‌و پێداویستی‌یە ڕۆحی‌و جەسەدییەکان دابمەزرێت، خێزان دامەزراوێکە لەسەر بنەمای چەمکی ئەرک دامەزراوە، واتە ئەرکی ژن‌و ئەرکی مێرد کەئەمەش بنەمایەکی داخراوەو زەمینە

خۆشکەرە بۆ ئەوەی دامەزراوی خێزان لەبری ئەوەی بەهەشتێک بێت، دۆزەخێک بێت بۆ ئازاردانی ژن‌و مێرد هەردووکیان.

ئیبسن پێی وایە کەلەسنووری دامەزراوی خێزاندا چەمکی ئەرک هەموو پانتاییەکانی پەیوەندی ژن‌و مێردی داگیرکردووەو بوار بۆ خۆشەویستی‌و پەیوەندییە ڕۆحییەکان زۆر تەسک بووەتەوە، هەر ئەوەش وایکردووە لەزۆربەی شانۆگەرییەکانیدا ئیبسن وێنەی خێزانێکمان بۆ بەرجەستە بکات کەچەمکی ئەرک لەروانگەی ئایین‌و کەنیسەوە ژن‌و مێرد پێکەوە دەبەستێت‌و ئەوەش ڕێگاخۆشکەرە بۆ سەرهەڵدانی دیاردەی ناپاکیی ژن‌و مێردایەتی‌و لەئەنجامی ئەوەشدا دەرکەوتنی نەوەیەک لەبەرهەمی سێکسی نا شەرعی کەئەوەش لەگەڵ خۆیدا نەک هەر کێشەی کۆمەڵایەتی جۆراوجۆر دروست دەکات، بەڵکو دەگوازرێتەوە بۆ پانتایی میرات‌و بۆماوەو چەندین نەخۆشی تێکشکێنەر لەباوکەوە بۆ نەوەکان دەگوازرێتەوە کەپاڵەوانی شانۆگەری تارماییەکان باشترین نموونەی ئەم بۆچوونەیە.

(ئۆزڤاڵد) ی پاڵەوانی ئەم شانۆگەرییە کەتاکە کوڕی خێزانەکەیەتی‌و لەباوکێکە کە پەیوەندی بەربڵاوی سێکسی هەبووە، کەسێک بووە کەهەمیشە بەدوای حەزو ئارەزووە دنیاییەکانیدا ڕۆیشتووەو لەو سەروبەندەشدا کچێکی ناشەرعی لێ بەجێماوەو دواتر لەگەڵ کوڕەکەیدا واتە لەگە ئۆزڤاڵددا مەیلی پێگەیشتن‌و خۆشەویستی‌و پەیوەندی سێکسی دروست دەبێت.

ئۆزڤاڵد هەر لەمنداڵییەوە زێدی خۆی بەجێ دەهێڵێت‌و دەچێتە فەرەنسا بەمەستی خوێندنی هونەرو لەراستیشدا دایکی دەینێرێتە دەرەوە بۆ ئەوەی بەڕێگای باوکیدا نەڕوات.

بەڵام پاش ماوەیەکی کەم نەک ئۆزڤالد لەڕێبازەکەی باوکی دوورناکەوێتەوە بەڵکو دەچێتەوە سەرهەمان ڕێگاو هەمان نەخۆشی کەباوکی دووچاری بووبوو و لەمیشدا هەڵدەداتەوە کەئەویش

نەخۆشییەکی کوشندەیە کەبە (سفلیس) دەناسرێت کەدواجار بەگەنجی ئۆزڤاڵد دەخاتە بەردەم مەترسییەوە، مەترسی مردن.

هەروەک ئۆزڤاڵد دەگەیەنێتە ئاستێ کەداوا لەدایکی بکات کەکردەی سێکسی لەگەڵ ئەنجام بدات. دیارە لێرەوە ئەوە دەردەکەوێ کەنەخۆشییەکەی ئۆزڤاڵد نەک هەر هەڕەشە لەژیانی دەکات بەڵکو لەئینسانیەتیشی رووت دەکاتەوەو بگرە لەنێو ئاژەڵەکانیشدا ناشێت هەروا بەئاسانی ئاژەڵێک بدۆزینەوە هەوڵی جووت بوون لەگەڵ دایکیدا بدات، بێگومان ئەمەش ئەوەمان بۆ دەردەخات کەچۆن کەسێتی باوک لەنەوەکانیدا وێنا دەکرێتەوە واتە رزگاربوون لەڕابردوو هەروا کارێکی ئاسان نییە. ئیبسن دەیەوێت پێمان بڵێت ئەو بنەما زۆرەملێیەی کەخێزان وەکو یەکەیەکی بچوکی کۆمەڵایەتی دەپارێزێت، هەرخۆی رۆحی هەڵوەشاندنەوەی خۆیی لەهەناویدا هەڵگرتووەو ئەو مەترسیەش لەیەکەی خێزانەوە دەگوازرێتەوە بۆ کۆمەڵگاو بەشێکی زۆری کێشەکانی نێو کۆمەڵگاو نەخۆشیە کۆمەڵایەتیەکان دەرئەنجامی پەیوەندیەکانی نێو دامەزراوی خێزانن، بەواتایەکی دی خێزانی زۆرەملێ بنەمای دروستکردنی کۆمەڵگایەکی ئیفلیج و نەخۆشە هەمان شێوەی (ئۆزڤاڵد)ی پاڵەوانی ئەم شانۆگەرییە چونکە لەباوکێکی نەخۆش و خێزانێکی بەزۆرەملێ دروستبوو لەسەر بنەمای چەمکی (ئەرک) لەدایک بووە، هەر بەڵاوی دووچاری نەخۆشییەکی کوشندە دەبێت و ئاکامیش دەمرێت، دەشێ ئەم وێنەیە لەئاستێکی فراوانتردا بگوازرێتەوە بۆ نێو کۆمەڵگا.

لەهەمان کاتدا ئیبسن لەڕێگای بەشداری کردنی پاستەرماندەرەوە کەنوێنەری کەنیسەیە لەهەمان شێوە ژیانی خەڵکداو بەئاگابوونی لەڕووداوە نابەجێیەکانی نێو کۆمەڵگاو بێدەنگ بوون بەرامبەریان و تەنانەت پەردەپۆش کردنیشیان، دەیەوێت رەخنە لەکەنیسەش بگرێت

بەوەی کەدەوری هەیە لەزیاتر تەشەنەکردنی نەخۆشیە کۆمەڵایەتیەکاندا.

سوتاندنی ئەو هەتیوخانەی کەخاتوو ئالڤینگ دەیەوێت بەناوی مێردەکەیەوەو بەپارەی مێردەکەی دروستی بکات، دەلالەتی ئەوە هەڵدەگرێت کەئەو کەسانەی مێژوویەکی گەشیان نییە ناشێت مێژوویان بۆ دروست بکرێت، هەر بۆیە ئەو هەتیوخانەی بۆ بەزیندوو راگرتنی ناوی کابتن ئالڤینگ نیاز وابوو دروست بکرێت لەقۆناغی یەکەمدا دەسووتێت، واتە هیچ شتێک بەناوی کابتن ئالڤینگەوە بەجێ نامێنێت. کەسێ لەمێژوودا ناوی بەگەشی دەمێنێتەوە کەبەشداری بەرهەم هێنانی شارستانی کردبێت و لەخزمەتی مرۆڤایەتیدا ژیابێت، بەگوێرەی کابتن ئالڤینگ پیاوێک بووە لەپێناوی حەزو ئارەزووەکانیدا ژیاوەو سەرکەش بووە، بۆیە ناشێت شایەنی ئەوە بێت ناوی بەزیندوویی رابگیرێت.

شانۆگەری (تارماییەکان) لەسالآنی نەوەدەکاندا کراوە بەکوردی، بەڵام تاکو ئێستا هەلی چاپکردنی بۆ نەڕەخساوە، هەروەک لەکۆتایی هەشتاکاندا شانۆگەری (کاتێ ئێمەی مردوو بەئاگادێین) مان کردبووە کوردی و لەنیوەی دووەمی نەوەدەکاندا دەقە وەرگێڕاوەکەی ئەم شانۆگەرییە کەوتە لای دکتۆر فەرهاد پیربال بەنیازی بڵاوکردنەوەی، بەڵام دەقە کوردییەکە سەری تێداچوو ونبوو، هەرچەندە دڵنیاین رۆژێ لەڕۆژان وەکو دەقێکی کۆنی دەستنووس سەرهەڵدەداتەوە. هیوادارم وەرگێڕانی ئەم شانۆییە خزمەتێک بەکتێبخانەی کوردی بکات.

2004/5/15